

Motion till riksdagen 2022/23:2405

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

Snabbutredning av statlig förköpsrätt (väckt enligt 9 kap. 15 § riksdagsordningen med anledning av en händelse av större vikt)

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Utredningen om en ny förköpslag (Fi 2022:07) ett tilläggsdirektiv att snabbutreda en statlig förköpsrätt, som även gäller fastigheter som aktiebolag äger, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Inledning

Fastighetsbolaget SBB äger cirka 750 fastigheter för offentlig verksamhet som de hyr ut till kommuner, regioner och staten. Det handlar om allt från domstolar och polishus till sjukhus och skolor som nu riskerar säljas vidare när bolaget har ekonomiska problem. SBB är bara ett av flera exempel på hur samhällsnyttiga fastigheter sålts ut och nu riskerar att hamna hos ägare som av olika skäl inte är lämpliga.

Vänsterpartiet anser att regeringen nu måste säkerställa att dessa samhällsfastigheter återförs till det offentliga och inte hamnar hos oseriösa eller säkerhetspolitiskt skadliga ägare. Ett uppköp bör dock ske utan att i onödan berika bolagets ägare, vilket kräver ny lagstiftning. I en tid med växande säkerhetshot och oro i vår omedelbara närhet kan vi inte riskera att samhällsviktiga och säkerhetspolitiskt känsliga fastigheter hamnar hos fel ägare. Frågan är brådskande, varför Vänsterpartiet anser det motiverat att lämna in denna motion med stöd av 9 kap. 15 § riksdagsordningen med anledning av en händelse av större vikt.

Kommuninvest har utrett om det är bra för kommuner och regioner att sälja sina fastigheter för att sedan hyra tillbaka dem. Domen var entydig: ”Starka skäl talar för att det blir billigare för medborgarna om staten, regionerna och kommunerna själva äger de fastigheter de verkar i.” Kommuninvest noterar även att försäljningen av offentliga fastigheter har skenat de senaste åren. Hur så många kommuner kan ha sålt fastigheter

för att sedan hyra dem, när det så uppenbart inte ligger i kommuninvånarnas intresse är en fråga som bör granskas närmare. Oavsett anledning bakom utförsäljningarna kvarstår faktumet att cirka 750 samhällsviktiga fastigheter nu ägs av SBB, och ytterligare fastigheter av liknande bolag.

Snabbutred statlig förköpsrätt

Utredningen om en ny förköpslag (Fi 2022:07) som tillsattes av den förra regeringen fick nyligen nya direktiv. De nya direktiven tar sikte på statlig förköpsrätt i stället för en kommunal, dvs. att staten kan träda in i köparens ställe och köpa fastigheten. Att inte utreda kommunal förköpsrätt är mycket olyckligt, men utredningen om statlig förköpsrätt är i full gång och kan med ändrade direktiv användas här.

I Finland finns en statlig förköpsrätt som gäller om förvärvet av fastigheten behövs för att exempelvis säkerställa försvaret, gränsbevakningen eller den nationella säkerheten. I totalförsvaret måste fastigheter för skola, vård och omsorg samt rättsvårdande myndigheter bedömas ingå.

Staten behöver nu agera. Men den bör inte gå in på fastighetsmarknaden som budgivare på SBB:s fastigheter. Det skulle bara trissa upp priset och i praktiken rädda SBB:s ägare från krisen. De som vill att staten köper ut bolaget från börser till dagens kurs missar hur ett utköp fungerar. Det innebär en förhandling med huvudägarna och det finns ingen automatik i att företagets pris blir börskursen.

Med en förköpsrätt kommer fastigheterna att säljas till det värde marknaden anser att de har och staten kan då få företräde till fastigheterna till ett rättvist marknadspris. Ägarnas framtid och eventuella konkurs bestäms då av marknaden.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör ge den sittande utredningen ett tilläggsdirektiv att snabbutreda en statlig förköpsrätt, som även gäller fastigheter som aktiebolag äger och som är applicerbar på fallet SBB.

Regeringen bör ge utredningen om en ny förköpslag (Fi 2022:07) ett tilläggsdirektiv att snabbutreda en statlig förköpsrätt, som även gäller fastigheter som aktiebolag äger. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Nooshi Dadgostar (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Isabell Mixter (V)

Ilona Szatmári Waldau (V)

Ali Esbati (V)

Ida Gabrielsson (V)

Tony Haddou (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Malcolm Momodou Jallow (V)